n?kVuk dk nkjku vketu }kjk ihfMr 0;fDr dh enn cfgpd djuh pkfg,%Mh,e

&LihM cdj u cuus dk dkj.k Mh,e ukjkt &Mh,e us lMd lqj{kk lfefr dh cBd dh

gkFkjlA ftykf/kdkjh] v/;{k ftyk lqj{kk lMd lfefr MkO jek "kdj ek;l us dyDVM lHkxkj esa lMd lqj{kk lfefr dh cBd yhA cBd dk nkjku xr cBd esa fn;s x;s funs"kk dk vuqikyu vk[;k ij ppk rFkk lMd n?kVukvk dk jkdu@de djus ij fopkj foe"k fd;k x;kA

ftykf/kdkjh us lgk;d lEHkkoh; ifjogu vf/kdkjh egs"k dsekj "kek crk;k fd gekjs }kjk ykkxk dk ;krk;kr fu;ek dk ckjs esa tkudkjh yhA lgk;d lEHkkoh; ifjogu vf/kdkjh egs"k dsekj "kek crk;k fd gekjs }kjk ykkxk dk ;krk;kr fu;ek] lhV cYV rFkk gyeV dk ckjs esa tukdkjh nh x;h gS rFkk bldk ipkj ilkj dk fy;s lekp-kj i=k] Vhoh pluyk rFkk gkfMx dk ek/;e ls fd;k tk jgk gSA MXxekj okguk dk f[kykQ dk;okgh dh tk jgh gSA ftldk rgr vkokj ykfMx dk 87 rFkk lhV cYV ,oa gyeV dk fy;s dqy 127 pkyku dkVs x;s gSA lMdk dk fdukjs fpUgkdu rFkk ckMs dsN txg ij yxk fn;s x;s gS "w'k txgk ij tYn yxk fn;s x;s tk;xA gekjk e[; mnns"; lMd ij ;k=k djus okys ykxk dh lqj{kk djuk gSA ftlls mudk n?kVuk ls cpk;k tk ldsA mUgkus dgk fd le; le; ij ;krk;kr fu;ek dk ckjs esa ykxk dk dEi yxkdj tkudkjh nh tkuh pkfg;A foxr cBd esa uokn; fo|ky; fldUnkjkÅ rFkk ykMs d'.kk ifCyd Ldy us Ldy dk lkeus LihM cdj cukus dk fy;s ftykf/kdkjh us ykd fuek.k foHkkx dk funs"k fn;k FkkA ijUrq LihM cdj u cuus dk dkj.k ukjktxh tkfgj dh lkFk gh ;Fkk"kh?k fuek.k djus dk fy;s funs"k fn;kA ftykf/kdkjh us dgk fd n?kVuk dk nkjku vketu }kjk ihfMr 0;fDr dh enn cfgpd djuh pkfg,A D;kfd vc enn igpku okys 0;fDr dh fdlh Hkh ikdkj ls ifyl iNrkN ugh dh tkrhA mUgkus ,vkjVhvk ls bl uhfr dk ipkj ilkj djus dk funs"k fn;A ftlls ykxk dk vUnj dk Hk; fudky tk;A fofHkUu fo|ky;k dk ifrfuf/k }kjk Ldyh Nk=k dk fcuk vuqer dsekVj lkbfdy ls vkus dh f"kdk;r ij miftykf/kdkjh] ifyl foHkkx rFkk ,vkjVhvk ls l;Dr :i ls vfHk;ku pykus dk funs"k fn;kA mUgkus dgk fd ;k=k dk n?kVuk eDr] ck/kkeDr cukus dk fy, j{kRed Mkbfox djuk pkfg,A mUgkus ,vkjVhvk ls le; le; ij pfdx yxkus dk Hkh funs"k fn;A uckfyd cPps tks okgu ;k ekVj lkbfdy pykrs gS mudk jkdFkke dk fy, ogn Lrj ij pfdx vfHk;ku pyk;k tk;A idM tku dk nkjku mudk vfHkHkkod rFkk cPps dk prkouh nus dk ckn gh NksMk tk;A Ldy dk ikl xfr lhek dk ;krk;kr fpUg dk ckMs vo"; yxk;A bldk vykok Ldyh clk dk fy, j[k tkus okys pkyd o ifjpkyd dh ifyl tkp djus dk mijkUr gh j[kA bl volj ij vij ifyl v/kh{kd MkO vjfoUn dsekj] mi ftykf/kdkjh lknkckn e[; fpfdRlk vf/kdkjh ctr"k jkBkj] fofHkUu fo|ky;k dk iv/kkukpk;@icU/kd rFkk vU; lEcfU/kr vf/kdkjhx.k mifLFkr jgA

ch,l,u,y foHkkx Mkyh tk jgh v.MjxkmM dfcy ls ikuh dh ikbi ykbu VVh

5 xkokas esa ikuh llykbl cUn] Mh,e dk lkik Kkiu

gkFkjlA ch,l,u,y foHkkx }kjk Mkyh tk jgh v.MjxkmM dfcy dk nkjku xko ,gu esa fVy e'khu }kjk ikuh dh ikbi ykbu {kfrxLr gks tkus dk ckn ls {k= dk dbl xkokas esa ihus dk ikuh dh Hk;dj leL;k mRiUu gks xbl gS vkj vHkh rd fdlh us dkbl ly/k ugh yh gSA mDr leL;k dks yksdj d'kokgk egklHkk dk ifrfuf/k eMy ftykf/kdkjh Mk- jek'kdj ek;l ls feyk vkj mUgs Kkiu lkikA

ifrfuf/k eMy us crk;k fd xko ,gu esa ty fuxe }kjk ,gu] fetkiij] ';ke uxfj;k] uxyk Qkje] uxyk yPNh vkfn xkokas esa ikuh dh llykbl nh tkrh gSA yfdu xr 20 ebl dks ch,l,u,y dh dfcy Mkyrs le; ikuh dh ikbi ykbu VV xbl vkj rHkh ls iiji {k= esa ihus dk ikuh o i'kqvk dk fy;s ikuh dh leL;k yxHkx ,d ekg ls gSA

mUgkus dgk fd f'kdk;r dk ckn Hkh fdlh vf/kdkjh us ikbi ykbu dk Bhd ugh djk;kA mUgkus ftykf/kdkjh ls ekx dh gS fd 'kh?k gh ikuh dh ikbi ykbu dk lgh djkdj rRdky ikuh llykbl 'kq: djk;h tk;s ftls xkeh.kks dk jkgr fey ldsA ifrfuf/k eMy esa ini'k v/;{k Mk- jkes dsokgk] v'kkd d'kokgk] ohjUns flg d'kokgk] egUns flg d'kokgk] Mk- dk ih- flg vkfn 'kkfey FkA

iksLh,e ij fjikM ntl dk nh rgjhj

gkFkjlA ljhe dkM dk vkns'k ij iksLe[;ef=;k ls cxys [kkyh djk;s tkus dk ckn lik dk iksLe[;e=h ij cxys esa rkMQkM djus o ljdkjh lEifRr dk ujdlku igpku vkfn dk vkjki yxkdj Hkktik urk vfuy dsyoky us dkrokyh ifyl dk rgjhj nsdj fjikM ntl djk;s tkus dh ekx dh xbl yfdu dkrokyh ifyl us fjikM ntl djus ls bdkj dj fn;k x;kA Hkktik dk iksl ftyk dk"kk/;{k fuoklh xk'kkyk vVy Vky jkM us dkrokyh iHkkjh dk nh rgjhj esa vkjki yxkrs g, dgk gS fd iksl e[;e=h vf[ky'k flg ;kno }kjk jkT; lEifRr foHkkx }kjk inRr fd;s x;s cxys dk vius lkFk;k dk lkFk cjh rjg {kfrxLr fd;k x;k vkj turk dh Hkkoukvk dk Bls igpkbl xbA rgjhj esa ;g Hkh vkjki yxk;k x;k gS cxys esa ls dherh lkeku dk Hkh pkjh dj ys x;sA

n"dels dk vkjkih tsy Hkstk

ejlkuA dkrokyh ifyl us ,d ukckfyx ckfydk dk lkFk n"dels o /kedh nus dk vkjkih dk fxj¶rkj dj tsy Hkstk gSA Fkkuk iHkkjh ujUniky flg us crk;k fd Fkkuk {k= dk ,d xko fuoklh djhc 13 o"kZ; ukckfyx ckfydk dk uketn vkjkih }kjk tcju idM dj n"dels dh ?kVuk dk vstke fn;k x;k Fkk rFkk ckfydk dk Mjk;k o /kedk;k Hkh x;k Fkk rFkk ?kVuk dh fjikM ekus mQl xk/kh i= jkejru fuoklh xko Hkdjkbl dk fxj¶rkj dj tsy Hkstk x;k gSA

vijkf/k;ksa dk ifr drbl jge u cjr%Mh,e

&xyr dke djus okyks dks feys lts

&Mh,e us vfHk;ksta ,oa dkuus 0;oLFkk dh leh{kk dh

gkFkjlA ftykf/kdkjh MkO jek "kdj ek;l us vkt lk;s dyDVM lHkxkj esa dkuus 0;oLFkk rFkk vfHk;ksta dk;ksa dk lca/k esa CkBd dhA dkuus 0;oLFkk rFkk vfHk;ksta dk;ksa dh leh{kk djrs g, vfHk;ksta vf/kdkfj;ksa dk }kjk fuLrkfjr eqdnesa dk ckjs esa tkudkjh dhA

ftykf/kdkjh us Fkkuk v/;{kks ls tekur ikFkuk i=ksa dk ekeys esa lKku yrs g;s tkudkjh yh fd fdrus i= Lohdkj fd;s x;s gSa rFkk fdru fujLr fd;s x;s gSA lkFk gh lonu"khy dsLk ij xEHkhjrk ls dk;s djus dk funs"k fn;A mUgkus vf/kdkfj;ksa ls fofHkUu /kkjkvk esa yfEcr dsLk dk lca/k esa tkudkjh yhA dkuus 0;oLFkk cuk;s j[kus dk fy, vijkf/k;ksa dk fo:) ijh rs;kjh ls iljoh djA ftlls lekt esa ,d ldkjkRed ekgkSy ink gkSA rFkk vijk/kh dks Hkh xyr dke djus ls MjA vijkf/k;ksa dk ifr drbl jge u cjrrs g;s lkekftd fgr esa mudk vijk/k dh ltk crkj mUg tsy fHktok;k tkuk cgrs t:jh gSA ftykf/kdkjh us vkijkf/kd ekeyksa esa fylr vijkf/k;ksa dks ltk fnykus dk fy;s U;k;ky;ksa esa eqdnesa dh iHkkoh <x ls iljoh djus dk fy;s vfHk;ksta vf/kdkfj;ksa dks dM funs'k fn;A ftykf/kdkjh us iR;sd xkokas esa fu;Dr pkdhnkjksa dh fyLV Fkkuokj cukus dk fy;s funs"k fn;A ftykf/kdkjh us ifyl vf/kdkfj;ksa ls dgk fd os Fkkuk fnolks esa [kkldj Hkfookns] yMkbl >xMks dk ekeyksa dk iHkkoh fuLrkj.k vkj vfrdse.kks dks gVkus dk fy;s rcTtks ns vkj {k= dk vlkekftd ;k ncx ykx detkj rcdk dk 0;fDRk;ksa dks mRihMu u dj&lqfuf'pr fd;k tk;A mUgkus dgk fd i"kklu rFkk ifyl vkil esa ,d nlj dk lg;ksx djA HkekfQ;k }kjk ljdkjh tehu RkFkk fn;s x;s iVVks ij gkus okys vfrdse.k dks ,d ckj gVkus dk ckn esa iuS dCtk u gks ik;A ftykf/kdkjh us vf/k"kklh vf/kdkjh] vf/k"kklh vfHk;ksrk fo|ks rFkk vU; lcf/kr vf/kdkfj;ksa dks funs"k fn;s fd os ,lMh,e ls lEidl dj lefpr 0;oLFkk;ksa dks ns[k yA fo|ks] ikuh] lkQ lQkbl dh 0;oLFkk njLr j[kus dk lkFk gh dgh ij <hys rkj gks rks mudks Bhd dj yA ftlls fdlh iidkj dh llykbl ckf/kr u gksA bldk vykok vklekftd rRoks ij Hkh dMs utj j[ks R;kgkj dk le; [kjkQkr djus okys lfØ; gks tkrs gSA bu ij fo"k'k utj j[kdj iksLe esa gh budk fo:} dk;okgh dj yA efLtn tgk ij bn dh uekt vrk dh tkrh gS ogh dh xfy;ksa dh lkQ lQkbl djok yA ;fn mldk vkl ikl dgh ij Hkh dMk dpjk ; fQj x<<ks ij ikuh Hkjk gks mldh lQkbl djok yA lHkh i"kqikykdks dks Hkh vkxkg dj ns fd viu tkuojks dks uekt dk oDr [kyk u NksMA vij ifyl v/kh{kd MkO vjfoUn dsekj us funs"k fn;s fd bn&my&fQrj iksLe dk nf'Vdk.k ls tuin dk lHkh ,lMh,e rFkk {k=kf/kdkjh ls;Dr :i ls Hke.k dj dkuus ,oa "kkfUr 0;oLFkk ijh rjg ls njLr dj yA bn&my&fQrj iksLe dks ns[krs g;s lQkbl txg "kkfUr lfefr dh cBd dj yA vloxkeh "kdiokj dks bn fd uekt vnk dh tkuh gSA ftldks nf'Vdk.k j[krs g;s lHkh NksVh&cMh efLtnks esa ifyl Qkll rukr dj ns rFkk le; le; ij lfnX/k LFkkuk ij jkm.M Hkh djrs jgA ftlls dkbl vfi;?kVuk u ?kfVr gks bn&my&fQrj dk iksLe ie] "kkfUr] lnHkkouk] Hkkblpkjk c<kus dk lkFk gh jk'Vh; ,drk ,oa v[k.Mrk dks etarh inku djus okys gSA bldks ld"ky lEiUu djku fd lefpr rs;kfj;k njLr dj yA 05 lky dk dsLk dks Hkh ukfVl dj ys rFkk bu dsLk ls lEcfU/kr yksxks dk Tkk;tk dj yA ;fn dgh ij fdlh iidkj dh leL;k gkrh gS rks mldk tYn ls tYn fuLrkj.k djA bl volj ij] vij ftykf/kdkjh fo0@jkO ju[kk ,l pkgku] mi ftykf/kdkjh gkFkjl v:.k dsekj] mi ftykf/kdkjh lknkckn] mi ftykf/kdkjh lkluh vUtsa ch] mi ftykf/kdkjh fldUnjkjkÅ T;kRLuk c/kq] vfHk;ksta vf/kdkjh rFkk vU; foHkkxh; vf/kdkjh ektn FkA

xHkkorh fookfgrk dh lqfnX/k ifjLFkfr esa ekr

&ek;dk i{k us djk;k fookfgrk dk ikLVekVe

&5 o'kZ iksLe gSl Fkh fookfgrk dh 'kknh

gkFkjl@glk;uA {k= dk xko uxyk vM esa ,d fookfgrk dh lfnX/k ifjfLFkfr;k esa ekr gkus ls xko esa gMdh ep x;kA crkrs gS fd xr fnols dh jkf= dks ifr iRuh esa vkil esa dgkSuh gkus dk ckn fcokfgrk us fc"kk[r inkFk dk lou dj vkRegR;k dj fy, tku dh vk"kdk trkbl tk jgh gSA ?kVuk dh tkudkjh feyus ij fookfgrk dk ifjtu Hkh ekds ij igp x,A fookfgrk dk firk us ifyl dks fookfgrk dk ikLVekVe djkus dh fyf[kr rgjhj nsdj flQkfj"k dh gSA bl lc/k esa dkrokyh iHkkjh ich.k dsekj flg dk dguk gS fd efgyk dk "ko dks firk dh lpuk ij dCts esa yksdj ikLVekVe djkus dk fy, ;s tkrs le; jkLrs esa ekr gks xbA e'rdk dk ifjtuk dh lpuk ij dkrokyh iHkkjh ich.k dsekj flg us xko igpdj ?kVuk dh Nkuchu djrs g, fcokfgrk dk "ko dks dCts esa yksdj ikLVekVe djkus dk fy, gkFkjl Hkt fn;kA fookfgrk dh ekr dk ckn fookfgrk dk ifjtu xko esa d:.k dinu dj jgs FkA

fo'kky LofPNd jDrnku f'kfoj vkt] vihy

gkFkjlA tks vUu ns og vUunkrk] tks /ku ns og /kunkrk] tks fo|k ns og fo|knkrk] ij tks jä ns og thou nkrkA 14 tu dks fo'o jänkrk fnol dk volj ij ;fuolly áeu jkbVl dkmfly dk rRoko/kku esa yxus okys fo'kky LofPNd jänku f'kfoj dh rs;kfj;ksa ls i.kZ gks xbl gSA

jk"Vh; egklfpo çohu ok".kZ; us crk;k fd jänku f'kfoj HkS; vkj fo'kky gksxkA jänku f'kfoj dk HkS; mn?kkVu tuin dk tuçfrfuf/k vkj ç'kklfud vf/kdkjh djxsA jänku f'kfoj dh tkx:drk dk fy, fiNys ,d eghus ls yxkrkj tulisidl o xkf"B;ksa dk ek/;e ls yksxks vkj Nk=&Nk=kvksa dks tkx#d djus dk dk;s fd;k x;kA mldk ifj.kke gS fd yksxks o Nk=Nk=kvksa dk lkFk&lkFk efgykvksa esa Hkh bl jänku f'kfoj dk fy, dkQh mRlkg vkj mex gSA bl f'kfoj esa cgqr cMh ls[;k esa jänkrk meMxxA jänku f'kfoj dk fy, iijs ftyk vLirky dks x¢ckjks ls ltk;k tk,xk vkj jänku f'kfoj dks ,d mRlo dk :i esa euk;k tk jgk gSA jk"Vh; dk;dkfj.kh lnL; nsæ xks;y o vfuy ok".kZ; us crk;k fd ;ok 'kfä bl f'kfoj dk fy, dkQh ykykf;r gSA ;ok oxl dk ;pd vkj ;pfr;ksa esa jänku f'kfoj esa Hkkx yus dk fy, dkQh mRlkg vkj mex gSA

ftyk v/;{k lsrho dsekj ok".kZ; us crk;k fd bl ckj jänkrkvksa dks jänku djus dk dqN fnuksa ckn jänku djrs g, yxs QkVks dks lfVfQdsV lxBu dh vkj ls fn;k tk,xkA ftyk egklfpo 'kkyæ lkofy;k o ftyk dk"kk/;{k eqdk'k xks;y us crk;k fd bl ckj dk jänku f'kfoj esa ljdkjh vf/kdkfj;ksa o deZpkfj;ksa dks lg;ksx vkj jänku dkQh vPNh ek=k esa jgsxkA bl volj ij foeys'k cly] ghjUæ ok".kZ;] eqdk'k flg oekj] nhi'k] lkjo fl?ky] ;ksx'k ok".kZ;] enu xkiky] eukt Nrs;k okys] cky çdk'k ok".kZ;] xkiky ckcs vxoky] çnhi NkcMk] jkdk'k ok".kZ;] 'kys'k vxoky] lq/kkj 'kek] luhy vxoky] foad vxoky] lqfer ok".kZ;] 'k[kj ok".kZ;] _f"k vxoky] ekgu dsekj] yo ok".kZ;] Hkkuq çdk'k] vk'kh"k mik/;k;] uohu xqrk] lqck/k vxoky ¼MCca ykfg;k½] g"k feUky]vuHko vxoky] dk'ky fd'kkj] euh"k vxoky] v#u 'kek] nsæ ok".kZ; vkfn us ls;;ä :i ls 'kgj dk lEekfur ukxfjdtu] ;ok 'kfä] 0;kikj eMy] jktufrd ny] efgyk 'kfä] /kkfeld lxBu] f'k{kd lxBu vkfn lHkh tuin dk lHkkr ukxfjdks ls vihy dh gS fd bl jänku f'kfoj esa c<p<dj fgLlk ys vkj bl ekuoh; efge esa lg;ksx çnku djsA2

ckYehfd luk us dh cfLr;ksa esa fodkl dh ekx

gkFkjlA 'kgj dh ckYehfd cfLr;ksa esa fofHkUu leL;kvksa dks ysdj vkt ckYehfd luk }kjk ikfy-dk/;{k vk'kh"k 'kek dk Kkiu lkik x;k vkj fujkdj.k dh ekx dhA

egf"k ckYehfd luk dk 'kgjk/;{k jRu'k pVth dk urRo esa ikfydk/;{k dks lkik x;s Kkiu esa dgk x;k gS fd lHkh ckYehfd cfLr;ksa esa ckjkr ?kj o lqyHk 'kqpky;ksa dk fuek.k djk;k tk;s rFkk 2&2 bf.M;k ekdks gS.MiEi yxok;s tk;A ckYehfd 'ke'kku Hkfe;ksa dh ckm.Mhoky] ,d&,d dejk o ikuh 0;oLFkk dk lkFk vfre nkg lLdkj dh mfpr 0;oLFkk djkbl tk;A uxj ikfydk fLFkr ikdl esa egf"k Hkxoku ckYehfd dh fo'kky ifrek yxokbl tk;A ckYehfd cfLr;ksa esa ,d Hkh vkxuckMh dUns ugh gS blfy;s dUns [kyok;s tk;s rFkk cddykx dk uke ij fu;Dr gS;s lQkbl deZpkfj;ksa dks vf/kdkfj;ksa dk fuokl o vkfQl ls gVkdj mudk ey dk;s lQkbl dk;s ij yxk;s tk;A

Kkiu esa ckYehfd cfLr;ksa dk ckjs esa crk;k x;k gS fd ekgYyk djl] ekgYyk ekbl;ku] uxyk cyu'kkg] ykyk dk uxyk] ukbl dk uxyk] lh;y [kMk] ekgYyk i[kjkt] ckykiVVh] jeuij] dlyk'kuxj ljk; o e/kx<h cfLr;ksa gSA

Kkiu nus okyks esa ftyk/;{k ccys gle[k] dsekj jkt] ykyk ckcs Qkth] ftrUns pkgku] vfer dsekj] cs dsekj] luhy 'kkL=h] xqMMs] jfo dsekj] fot; dsekj] yfyr dsekj] vejnhi] uj'k cuoky] jfo jk?koku] lrk"k] fouhr] v:.k vkfn 'kkfey FkA ikfydk/;{k vk'kh"k 'kek us ckYehfd lekt dk ykxks dks 'kh?k gh mudh leL;k lek/kku dk vk'oklu fn;k gSA

ejlku ifyl us pkjh dk fd;k [kyklk] 3 tsy Hkstk

ejlkuA dkrokyh ifyl us ifyl dlrku }kjk pyk;s tk jgs vfHk;ku dk rgr chrh jkf= dks ,d pkjh dh ?kVuk esa 'kkfey 3 ykxks dks fxj¶rkj fd;k x;k gS vkj budk dCts ls pkjh dh 2 lkbfdy Hkh cjken dh gSA dkrokyh iHkkjh ujUniky flg us crk;k fd fctUns flg dk ;gk ?kfVr pkjh dh ?kVuk dh foopuk dk nkjku chrh jkf= dks mDr ?kVuk esa 'kkfey 3 ykxks dks fxj¶rkj fd;k x;k gS ftlesa jkf-gr mQl Vkuh i= nsa fuoklh xko l:vk Fkkuk jk;k eFkjk] foØe i= vkeidk'k o vkeidk'k i= uRFkyky fuoklhx.k xko Hkdjkbl dks fxj¶rkj dj tsy Hkstk x;k gSA budk dCts ls pkjh dh nks lkbfdys cjken dh xbl gSA mUgkus crk;k fd mDr ykxks ij ?kj esa ?kqldj ekjihV djus] xkyh xykt djus o tku ls ekjus dh /kedh nus rFkk NMNkM dk ekeyk Hkh ntl gSA mDr ifyl Vhe esa mudk lkFk ,lvkbl jkeckcs 'kek] ,plhih lqjUns flg] flikgh lsho dsekj] mn;jke o xkj[kukFk 'kkfey FkA

tkfrxr vkj{k.k ns'k dk fy;s ?kkrd] lekSr djus

gkFkjlA vf[ky Hkkjrh; {kf=; egklHkk dk cuj rys ftyk/;{k ;ksxUns flg xgykr dk uzrRo esa ftyk dk;dkfj.kh ,oa lqlekt dk ldMks 0;fDr;ksa us tkfrxr vkj{k.k o iek'ku esa vkj{k.k dk fojks/k esa Kkiu jk"Vªifr] iv/kkue=h rFkk m- i- dk e[;e=h dk uke dyDVM ij ftykf/kdkjh dks lkSikA Kkiu dk ek/;e ls ekx dh xbl gS fd le; dh ekx gS fd tkfrxr vkj{k.k dks lekSr djdk rRdky ihHko ls bls vkfFkd vk/kkj ij fd;k tkuk lfuf'pr djs vkj iek'ku esa vkj{k.k dks tMs ls lekSr djA ftlls fd bldk ykHk lqlekt dk iR;sd xjhc o vlgk; oxl dks fey ldsa vkj ns'k esa vkSlh Hkkbpkjk o lkgknh cuk jgA lfo/kku ykxs djrs le; fiNMks] nfyr o 'kks"kr oxl dk fy;s 10 o"kZ rd dk fy;s vkj{k.k ykxs fd;k x;k FkkA ftlls fd 'kks"kr oxl vU; oxks dh cjkcjh ij vkdj ns'k esa lEekutud fLFkfr esa thou ;kiu dj ldsA yfdu dsN jktufrd nyks us bls lRrk esa cus jgus dk gfFk;kj cuk fy;k vkj bl vkj{k.k 0;oLFkk dks og ny bls vkxs djrs jgA ftlls djhc 70 o"kZ dk mijkr Hkh ns'k dh ;g fLFkfr gS fd vukjf{kr oxl dh ifrHkk;s dsf"Bk xLr gksus yxs vkj viu Hkfo"; dks mTtoy cukus dk fy, ;s ifrHkk,s ns'k ls iyk;u djus yxs gS ftlls ns'k dks Hkkjh uqdlku gks ldrk djkdj vkFkd vk/kkj ij xjhc vkj t:jrsa lqlekt dk leLr 0;fDr;ksa dks mRFkku o dY;k.k dh dk;okgh rRdky ikjEHk djk;A ;fn nks ekg dk vUnj dk;okgh djdk lfpr ugh fd;k tkrk gS rks {k=; lekt ns'k dk lepk lekt dks lkFk ysdj bl vU;k; vkj ns'k dh lEiHkrk ,oa v[k.Mrk dk cpk;s j[kus grs vekuoh; ,oa jk"V?kkrd uhfr;ksa dk fojks/k djus dk fy, vkUnksyukRed dk;okgh djus dks foo'k gksxk ftldh ftEenkjh 'kklu ,oa iz'kklu dh gksxhA Kkiu nus okys esa ;rUns flg xgykr ,M- jk"Vh; ls;Dr e=h] uhji'k tknku] gjohj flg rkej] uhye pkgku] irki flg jk?ko] ekuiky flg] uohu irki flg] Hkhde flg pkgku] d'kyiky flg ik:"k] lrh'k ik:"k] iou dsekj] v'kkd dsekj] jktnhi] xkfoUn 'kek] 'khyUns dsekj] ljUns flg ik:"k] ckch ifMr] Mk- lnhi xgykr] enu ckck] f'kok Hkkjrh] iou xgykr] nojkt flg xqMMs] gjUns flg flikfn;k] ohjUns flg urk] mn;ohj flg] v'kkd xgykr] jktUns ifMr vkfn reke ykxs 'kkfey FkA

jktufrd nyks dh cBd vkt dyDVM esa

gkFkjlA vij ftykf/kdkjh¼fo0@jkO½@ mi ftyk fuokpu vf/kdkjh ¼ls[kk ,l0 pkgku½ crk;k gS fd Hkkjr fuokpu vk;ksx dk funs"kku]lkj 21 ebl] ls 10 tu] rd tuin esa fo|ekuksa ernns; LFkyksa dk Hkkfrd lR;kiu dk;s ls i.kZ gks x;k gSA ernns; LFkyksa esa ls"kks/ku@lEHkktu ls lEcfU/kr iLrko rs;kj fd;s x;s gSA ftu ij jftLVhd'r ekU;rk iklr jktufrd nyks dk ifrfuf/k;k ,oa orleku lkln@fo/kk;dks dk lkFk 14 tu dks e/;kUg 12¼00 cts dyDVM lHkxkj esa ftykf/kdkjh@ftyk fuokpu vf/kdkjh egkn; dh v/;{krk esa ,d cBd vkgr dh tk;xhA

ftyk ,dhdj.k dh cBd vkt

gkFkjlA e[; fodkl vf/kdkjh pUn"kq[kj "kDyk us crk;k gS fd v/;{k ftyk iipk;r gkFkjl dh v/;{krk esa bn dk iksl dks lkgknlii.k] lkefgd :i ls eukus ,oa Hkkbpkjk dk;e djus gsrq xr o'kZ dh Hkkfr 14 dks ipkgu 11-30 cts ls dyDVM lHkxkj esa ftyk ,dhdj.k lfefr dh cBd vk;kftr dh tk jgh gSA

gkbVs'ku ykbu ls gks ldrk gS gknlk

gkFkjlA FkkuksA gkFkjl tD'ku {k= dk xko ';ke uxfj;k ,gu esa ?kjks dk Åij ls xqtj jgh fo|qr gkbVs'ku ykbu dHkh Hkh tkuyok lkfcr gks ldrh gS vkj dkbl cMh ?kVuk Hkh ?kfVr gks ldrh gS rFkk xr fnuks vk;h vkVks esa rkj VVus ls ek cVh djsV dh piV esa vkdj xEHkhj :i ls ?kk;y gks xbSA xko ';ke uxfj;k ,gu fuoklh ieiky flg i= lR;iky flg us ftykf/kdkjh dk f'kdk;rh i= lkidj dgk gS fd xko esa mudk ?kj dk Åij ls 11 gtkj dh fo|qr ykbu xqtj jgh gS vkj xr 9 tu dks vk;h nr vkVks esa fo|qr ykbu dk rkj VVdj mldk ?kj ij fxj x;k vkj ?kj esa djsV mrj vk;k ftlls mldh i=h 14 o"kZ; fxfjtk dsekjh o iRuh Jherh ek;k noh djsV dh piV esa vkdj xEHkhj :i ls ?kk;y gks xbSA

ijekRek dHkh vkRek ls nj ugh gksrs gks lhiith

gkFkjlA ';ke uxj d,ykuh esa py jgh Jhen Hkkxor egkijk.k dFkk esa vkpk;s lhiith egkjkt us egkjkl] xkih xhr vkj #De.kh fookg çlx ij çdk'k MkykA çopu djrs g, lhiith egkjkt us dgk fd thokRek dk ijekRek ls ls;ksx rFkk i.kZ—ik çkIr djuk gS egkjkl yhyk dk mís'; FkkA blfy, cã vkj tho dk feyu gS egkjkl gS] tks ek;k dk vkoj.k ls jfgr 'k)

gSA mUgkus dgk fd Hkxoku Jh—".k vkj xkfi;ksa dk chp gS, egkjkl esa vkRek ls ijekRek dk feyu gksvk gSA ;s lkklkfjd feyu ugha Cyfd vkRek vkj ijekRek dk chp dk okrkyki gksrk gSA egkjkl dj Hkxoku Jh—".k us xkfi;ksa dk NksMdj }kfjdkijh tkus ij xkfi;ksa dk vfHkeku pj fd;k FkkA bl fojg esa 0;kdqy xkfi;ksa ;s eglll djrh Fkh fd Jh—".k mUgs NksMdj pys x,] yfdu ijekRek dHkh vkRek ls nj ugh gksrs gSA xkfi;ksa dk vKku dk vkoj.k dks gVkus dk fy, Hkxoku us egkjkl ls iksl phjgj.k yhyk dh FkhA bl volj ij 'kdjyky xkek] lit; xkek] cæhçlkn xkek] cVh Hk;k] çe ok".kZ;] v'kkd dsekj xqrk] fo'kky ok".kZ;] xkfoUn ok".kZ;] ukjk;.k ok".kZ;] fnyhi xqrk] xkiky ok".kZ;] dUgs;k ok".kZ; vkfn ekstn FkA